

STATUTUL CONSTITUȚIONAL ȘI LEGAL AL CURȚII DE CONTURI A ROMÂNIEI

Prof.univ.dr.**Verginia VEDINAȘ**
Universitatea „Athenaeum”

Drd.**Oana Carolina MOLDOVAN**
Drd.**Ion CROITORU**
Universitatea „Athenaeum”

Abstract

În vederea urmării modului în care sunt încasate veniturile și efectuate cheltuielile aprobate prin bugetul de stat, Parlamentul a înființat un organism de specialitate, independent și neutru care să exercite un control detaliat asupra modului de formare, administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public. Acest organism independent și neutru este Curtea de Conturi a României care reprezintă o autoritate centrală de specialitate, cu caracter autonom, reglementată în Titlul IV din Constituția României, revăzută și republicată în 2003. În contextul necesității de a se întări disciplina financiară în constituirea, gestionarea și utilizarea fondurilor publice Curtea de Conturi își relevă rolul de gardian al respectării legalității în derularea acestora. Un asemenea rol este cu atât mai important cu cât fondurilor publice naționale li se adaugă un volum important de credite nerambursabile ce se acordă de Uniunea Europeană țării noastre. Din această perspectivă Curtea de Conturi trebuie să își consolideze statutul de instituție puternică, complet independentă și cu atribuții largi și complexe¹.

Cuvinte cheie: Curtea de Conturi, constituție, organism independent și neutru, autoritate centrală de specialitate, caracter autonom, fondurilor publice, legalitate.

Clasificare JEL: H83

I. Considerații introductive

Curtea de Conturi reprezintă o autoritate centrală de specialitate, cu caracter autonom, reglementată în Titlul IV din Constituția României, revăzută și republicată în 2003². Plasarea acestei autorități publice în titlul IV, consacrat economiei și finanțelor publice, trebuie explicată prin raportare la misiunea pe care

¹ **Ioan Condor în Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu** (coordonatori) – *Constituția României, comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București, 2008, p. 1361.

² Constituția României a fost modificată și completată prin Legea de revizuire a constituției nr.429/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr 758 din 29 octombrie 2003.Constituția a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.767 din 31 octombrie 2003.

art.140 alin (1) din legea fundamentală o prevede, aceea de a exercita controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public .Un asemenea statut este prevăzut și de Legea nr.94/1992, republicată³, în primul său articol.

Până la revizuire, în 2003, a Constituției, Curtea de Conturi exercita două categorii de atribuții: **de control și jurisdicțional**. O asemenea competență a fost concepută în conformitate cu concepția tradițională privind această autoritate publică, înființată în România prin Legea din 24 ianuarie 1864⁴. De la înființare, Curtea de Conturi a exercitat două funcții, respectiv, *funcția de control și funcția de jurisdicție* cele două funcții se regăsesc și în reglementarea constituțională inițială, însă urmare a modificărilor aduse de legea de revizuire, *litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi se soluționează de instanțele judecătorești specializate*.

După cum se apreciază cu deplin temei în literatura de specialitate, din punct de vedere funcțional, în activitatea Curții de Conturi a intervenit o schimbare de opțiune cu privire la natura și rolul instituției de control financiar asupra resurselor financiare ale statului și ale sectorului public, care a condus la eliminarea tuturor atribuțiilor jurisdicționale din competența Curții de Conturi și atribuirea lor, de facto, în sarcina instanțelor judecătorești specializate. Însă pentru realizarea acestui obiectiv, perioada de tranziție necesară ar fi fost destul de îndelungată. De aceea, pentru a se complini acest neajuns, articolul 155 alin (5) ⁵ stabilește, ca normă tranzitorie, că până la constituirea instanțelor specializate, litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi vor fi soluționate de către instanțele judecătorești ordinare.

Punerea în practică a transferului competenței jurisdicționale a Curții de Conturi către puterea judecătorească s-a realizat prin O.U.G nr.117 din 24 octombrie 2003 privind preluarea activității jurisdicționale și a personalului instanțelor Curții de Conturi de către instanțele judecătorești⁶. Prin acest act normativ, dosarele aflate pe rolul colegiilor și secțiilor jurisdicționale ale Curții de Conturi au fost preluate de secțiile de contencios administrativ ale tribunalelor, Curților de apel și Înaltei Curți de Casație și Justiție, după următoarele reguli:

- a) dosarele colegiilor jurisdicționale care funcționau pe lângă Camerele teritoriale de Conturi au fost transferate la tribunal;
- b) dosarele colegiului jurisdicțional al Curții de Conturi s-au preluat de către Curtea de apel;

³ **Legea nr. 94/1992** privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 282 din 29 aprilie 2009.

⁴ Legea privind înființarea Înaltei Curți de Conturi, publicată în Monitorul Oficial al României, 16 din 24 ianuarie/5 februarie 1864 .

⁵ **Ioan Condor în Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu** (coordonatori) – *Constituția României, comentariu pe articole*, Editura C.H . Beck, București, 2008, p. 1479.

⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 752 din 27 octombrie 2003.

c) dosarele Secției Jurisdicționale ale Curții de Conturi s-au transferat către Înalta Curte de Casație și Justiție⁷.

În ceea ce privește personalul care și-a desfășurat activitatea în cadrul Colegiilor și Secției jurisdicționale ale Curții de Conturi, aceștia au fost fie numiți în funcții de judecători și procurori, prin Decret al Președintelui României, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, la instanțele judecătorești, potrivit opțiunilor lor, fie preluați de instanțele judecătorești, în funcție de ierarhia instanțelor de la care provin și potrivit opțiunilor personale (personalul auxiliar, respectiv magistrații asistenți, grefierii și arhivarii - registratori).

Modificările realizate asupra statutului constituțional al Curții de Conturi au determinat și modificarea legii organice a Curții de Conturi nr. 94/1992 prin Legea nr. 217/2008⁸, urmată de republicarea legii, cu renumerotarea articolelor⁹.

II. Statutul Curții de Conturi a României

1. Statutul constituțional

Din conținutul articolului 140 din Constituție, din locul unde este plasat acesta, rezultă că, în sistemul românesc de drept, Curtea de Conturi reprezintă o autoritate centrală de specialitate, cu caracter autonom, a cărei misiune este aceea de a controla legalitatea cheltuirii banului public. Funcția de control a Curții de Conturi se realizează prin proceduri de audit public extern, care sunt reglementate în standardele proprii de audit elaborate în conformitate cu standardele internaționale de audit.

Ca orice autoritate centrală autonomă, și Curtea de Conturi este plasată sub un control parlamentar, care se concretizează prin mai multe modalități:

a) Prin prezentarea de rapoarte Parlamentului, fie anual, fie la cerere sau din proprie inițiativă;

b) Prin efectuarea de controale, la cererea Camerei Deputaților sau Senatului, Parlamentul fiind singura autoritate care poate cere Curții de Conturi să efectueze anumite controale asupra modului de gestionare a resurselor publice și care poate să și oprească unele controale aflate în curs de desfășurare.

c) Prin numirea membrilor Curții de Conturi, care poartă denumirea de *consilieri de conturi*, și care se numesc pentru un mandat de nouă ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit. Există un principiu de drept conform căruia cel care numește are și dreptul să îi revoce din funcție pe cei numiți, în cazul în care săvârșesc anumite fapte care îi fac incompatibili cu statutul lor, precum și dreptul de a suspenda sau modifica raportul de serviciu, de demnitate publică sau de

⁷ La data adoptării ordonanței de urgență, era Curtea Supremă de Justiție.

⁸ **Legea nr.217/2008** pentru modificarea și completarea Legii nr.94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 724 din 24 octombrie 2008.

⁹ Ultima republicare a Legii nr. 94/ 1992 s-a făcut în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 724 din 24 octombrie 2008. Legea a mai fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 16 martie 2000.

muncă. În baza acestui principiu, consilierii de conturi, pot fi revocați de Parlament, la propunerea comisiilor de specialitate ale celor două Camere.

Numirea și revocarea de către Parlament a membrilor Curții de Conturi sunt prerogative prevăzute expres de art. 140 alin (4) și (6) din Constituție.

2. Statutul legal al Curții de Conturi.

Legea organică nr.94/ 1992, publicată în 2009 a Curții Constituționale, dezvoltă prevederile constituționale referitoare la Curtea de Conturi a României și trimite în competență, la regulamente adoptate de Plenul Curții de Conturi prin care să se reglementeze modul de organizare și funcționare internă a instituției, precum și organizarea și desfășurarea activităților specifice Curții de Conturi, precum și valorificarea actelor rezultate din aceste activități (art.11 alin. (2) din Legea nr. 94/1992)¹⁰. De precizat, legea impune ca regulamentul activităților specifice să se publice în Monitorul Oficial, Partea I, dat fiind caracterul normativ al prevederilor sale și pentru a fi cunoscut de toate subiectele de drept care cad sub incidența lui.

Sintetizând prevederile care consacră atribuțiile Curții de Conturi, considerăm că pot fi desprinse următoarele elemente ale statutului legal al Curții de Conturi:

a) legea garantează autonomia funcțională a Curții de Conturi, pe de o parte, statuând, prin art.3, că ea **decide autonom asupra programului său de activitate**. Autonomia este garantată prin norma prohibitivă prevăzută de art.3 (3) teza a doua, conform căreia **nici o altă autoritate nu poate obliga Curtea de Conturi**, cu excepția Parlamentului.

b) legea consacră **funcția de reprezentare a Curții de Conturi în plan internațional**, ea reprezentând **instituția supremă** de audit în organizațiile internaționale ale acestor instituții (art. 11 alin.(3) din lege).

c) Curtea de Conturi este învestită prin lege cu o competență de a controla resursele financiare ale statului și ale sectorului public în ceea ce privește legala lor administrare, formare și întrebuințare exercitând mai multe categorii de activități și anume:

- activitatea de audit intern, care se desfășoară cu respectarea normelor proprii, adoptate pe baza standardelor internaționale de audit general acceptate;
- exercitarea auditului performanței asupra gestiunii bugetului general consolidat și a oricăror fonduri publice;
- certificarea conturilor, activitate care constă în certificarea acurateții și veridicității datelor din conturile de execuție verificate;
- activitatea de raportare, concretizată în Raportul public anual, care se înaintează Parlamentului și se publică în monitorul oficial, precum și alte rapoarte

¹⁰ În dezvoltarea acestei norme de trimitere, a fost adoptat Regulamentul privind organizarea și desfășurarea activităților specifice Curții de Conturi , precum și valorificarea actelor rezultate din aceste activități, aprobat prin Hotărârea Plenului nr.1/4 februarie 2009, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.78 din 10 februarie 2009.

solicitate de organul legiutor sau transmise acestuia de către Curtea de Conturi, referitoare la domenii specifice din competența acesteia;

- activitatea de avizare, care are două componente: **avizarea, la cererea Parlamentului**, a proiectului bugetului de stat și a proiectelor de lege în domeniul finanțelor publice și al contabilității publice sau prin aplicarea cărora ar rezulta o diminuare a veniturilor sau o majorare a cheltuielilor aprobate prin legea bugetară și înființarea de către Guvern sau ministere a unor organe de specialitate în subordinea lor.¹¹

Pentru exercitarea misiunii sale, rezultată din prevederile Constituției și ale legii organice Curtea de Conturi stabilește următoarele măsuri:

- suspendarea aplicării activităților care contravin reglementărilor legale din domeniul financiar, contabil și fiscal;

- blocarea fondurilor bugetare sau speciale, atunci când se constată utilizarea nelegală sau ineficientă a acestora;

- înlăturarea neregulilor constatate în activitatea financiar contabilă sau fiscală controlată.

Toate aceste măsuri sunt adoptate în conformitate cu prevederile Regulamentului privind activitățile specifice ale Curții de Conturi. Atunci când se constată că unele din neregulile constatate prezintă indicii că au fost săvârșite cu încălcarea legii penale, Curtea de Conturi poate sesiza organele de urmărire și cercetare penală. Pentru a da eficiență activității desfășurate legea califică drept infracțiune nerecuperarea prejudiciilor, ca urmare a nedispunerii și neurmăririi de către conducerea entității a măsurilor transmise de Curtea de Conturi, fapta fiind sancționată cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.

BIBLIOGRAFIE

1. **Muraru, I., Tănăsescu, E.S.** (coordonatori) – *Constituția României, comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București, 2008;
2. **Murgescu, B., Murgescu, M.L., Bucur, I., Sora, A.F.** – *Curtea de Conturi a României 1864- 2004, Culegere de documente*, Editura Curtea de Conturi a României „Institutul de Studii Istorice, Economice și Sociale”, București, 2004;
3. **Constituția României** - republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.767 din 31 octombrie 2003;
4. **Legea nr.94/1992** - privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 282 din 29 aprilie 2009.

¹¹ Potrivit art.117 alin.(2) din Constituție, Guvernul și ministerele cu avizul Curții de Conturi, pot înființa organe de specialitate în subordinea lor, numai dacă legea le recunoaște această competență.